

Epidemie spalniček v Ústeckém kraji – stručná informace

A measles outbreak in the Ústí Region – summary information

Jan Kynčl, Jitka Částková, Kateřina Fabiánová, Pavla Lexová

Spalničky jsou akutní vysoce nakažlivé exantémové onemocnění vyvolané virem ze skupiny paramyxovirů s inkubační dobou 8–21 dnů. Onemocnění se přenáší kapénkovou infekcí. V první katarální fázi, která začíná obvykle 10. den po nákaze a trvá přibližně 4 dny je přítomna horečka, rýma, kašel a konjunktivitida. Na konci první fáze nemoci se mohou na sliznicích dutiny ústní v oblasti molárů objevit drobné bělavé tečky - Koplikovovy skvrny. Poté následuje exantémové stádium - výsev makulopapulózního exantému za bolteci, na krku a na týle, se šířením na obličej, trup a končetiny. V obličejí a na zádech exantém často splývá. Součástí nekomplikovaných spalniček je také bronchitida. Onemocnění v graviditě nezpůsobuje kongenitální malformace plodu. Prodělané onemocnění zanechává celoživotní imunitu. Komplikace mohou být primární, vyvolané virem spalniček, nebo sekundární – bakteriální superinfekce. Po dobu 6 týdnů je významně snížena buněčná imunita.

V České republice bylo zavedeno povinné očkování proti spalničkám v roce 1969, nejprve jednou dávkou živé atenuované vakcíny, od roku 1975 se očkování provádí dvěma dávkami vakcíny. V tomto období byly očkovány děti po dovršení 12 měsíců života. Od roku 1982 je používáno dvoudávkové schéma: 1. dávka ve věku 15 měsíců, 2. dávka 6 až 10 měsíců po 1. dávce.

Epidemiologická situace spalniček je dlouhodobě v ČR dobrá, za posledních 10 let se vyskytly pouze jednotky, maximálně desítky případů. V roce 2012 bylo hlášeno celkem 22 případů a v roce 2013 bylo hlášeno 15 případů spalniček. Zhruba polovina případů byla importovaná onemocnění.

V únoru 2014 se objevil a aktuálně stále ještě probíhá hromadný výskyt onemocnění spalničkami ve městě Ústí nad Labem. Onemocnění postihuje převážně mladší dospělé osoby, mezi nemocnými převažují osoby ve věku 34–45 let. V minulosti byly tyto osoby očkovány pouze jednou dávkou očkovací látky proti spalničkám. Mezi nemocnými je významně zastoupena skupina zdravotnických pracovníků, kteří přicházeli do kontaktu s nemocnými v rámci svého povolání. Primární případ byl do ČR zavlečen českým občanem z Indie.

Z aktuálního týdenního hlášení KHS o epidemiologické situaci ke dni 14. března 2014 vyplývá, že v 11. kalendářním týdnu probíhalo epidemiologické šetření u 30 osob. Celkem je v Ústí n. Labem v této epidemii šetřeno 102 pří-

padů, u značné části z nich je diagnóza již potvrzena i laboratorním vyšetřením, případně i konfirmací v NRL. Dva ojedinělé případy nově hlásí též KHS Libereckého kraje, přičemž jeden z nich je ve zřejmé vazbě na primární ohnisko.

Vzhledem k šíření nákazy mezi zdravotnickým personálem Masarykovy nemocnice v Ústí nad Labem, byl na žádost KHS Ústeckého kraje ze dne 3. 3. 2014 udělen hlavním hygienikem ČR souhlas s vyhlášením mimořádného očkování proti spalničkám u vytypovaných zaměstnanců uvedeného zdravotnického zařízení, což by mělo účinně omezit riziko nakažení pacientů, se kterými zdravotníci přichází denně do styku. Mimořádné očkování se vztahuje na osoby, u kterých není prokazatelně zdokumentováno očkování proti spalničkám v platném schématu.

Za provádění protiepidemických opatření proti dalšímu šíření nákazy je třeba ocenit aktivity týmu pracovníků jednotlivých oddělení epidemiologie vedených MUDr. Josefem Trmalem, Ph.D. Závěrečnou zprávu o epidemii bude předkládat KHS Ústeckého kraje.

List epidemiologického šetření suspektních spalniček, surveillance spalniček, obecné pokyny WHO pro šetření v případě vypuknutí epidemie spalniček a další aktuální informace o epidemiologické a mikrobiologické problematice spalniček jsou dostupné na webových stránkách SZÚ www.szu.cz/tema/prevence/spalnicky.

Současná situace je dokladem toho, že je třeba nadále věnovat adekvátní pozornost infekčním nemocem, které se na území České republiky aktuálně nevyskytují nebo vyskytují jen zřídka. Spalničky, kterých bylo ještě v roce 1970 v ČR hlášeno téměř 50 000 případů, vymizely díky očkování, nicméně část populace je nadále vnímavá a při zavlečení nemoci může dojít k druhotnému šíření. Aktuální situace je toho dokladem. Je zřejmé, že ohniska tohoto vysoce nakažlivého onemocnění dosud doutnají a objeví se ještě další případy a to i v dalších krajích České republiky.

Z vlastních materiálů a s využitím hlášení Krajské hygienické stanice v Ústí nad Labem, dokumentů WHO, ECDC, České vakcinologické společnosti a dalších zpracovali

*MUDr. Jan Kynčl, Ph.D., MUDr. Jitka Částková, CSc.,
MUDr. Kateřina Fabiánová, MUDr. Pavla Lexová
pracovníci oddělení epidemiologie infekčních nemocí
CEM - SZÚ*